

FILMOTECA PER A LES ESCOLES
CICLE MITJÀ DE PRIMÀRIA

Material didàctic del programa "LA REVOLTA DELS CONTES" elaborat per:

#FilмотecaEscoles

MODiband
Projectes culturals

SUMARI

0. Presentació	3
1. Continguts curriculars	4
2. Continguts de treball generals	4
2.1 Definició de cinema	4
2.2 Els gèneres cinematogràfics	5
2.3 El cinema d'animació	6
3. Continguts específics de la pel·lícula <i>La revolta dels contes</i>	8
3.1 Fitxa tècnica	8
3.2 Context	8
3.2.1 Referent literari	8
3.2.2 Roald Dahl	10
3.2.3 Adaptació cinematogràfica	
3.3 Sinopsi	12
3.4 Personatges	14
3.5 Aspectes tècnics i procés de realització de la pel·lícula	18
3.6 Elements temàtics i punts de reflexió	22
4. Proposta d'activitats	27
5. Informació de contacte	33

FILMOTECA PER A LES ESCOLES

CICLE MITJÀ DE PRIMÀRIA

Material didàctic del programa "LA REVOLTA DELS CONTES"

0. Presentació

Aquesta guia didàctica acompanya la sessió de cinema per a Cicle mitjà de primària *LA REVOLTA DELS CONTES*, la qual forma part del programa "Filmoteca per a les escoles" 2019-2020.

La guia conté els següents apartats:

- **Un primer bloc introductori sobre el cinema i l'animació**, en el qual es proposa una definició de cinema i dels gèneres cinematogràfics, així com una presentació del que és el cinema d'animació i les seves diferents tipologies.
- **Un segon bloc informatiu sobre la pel·lícula *LA REVOLTA DELS CONTES***, que aprofundeix en els aspectes tècnics del film, en la seva relació amb l'obra literària en què s'inspira, en els seus continguts temàtics i en els valors que promou. En aquest apartat també s'inclouen algunes propostes de reflexió per treballar a l'aula.
- **Un darrer bloc d'activitats per fer a l'aula**, que inclou exercicis relacionats amb el mitjà cinematogràfic i la pel·lícula que es presenta, i que es poden realitzar amb l'alumnat abans i/o després de la projecció.

Els **objectius pedagògics** de la sessió *LA REVOLTA DELS CONTES* i d'aquesta guia pedagògica que l'acompanya són:

- Descobrir el cinema com a eina per a construir històries i per explicar i difondre idees, emocions i valors.
- Potenciar l'educació i la cultura cinematogràfica de l'alumnat perquè sigui capaç de comprendre i analitzar críticament els missatges audiovisuals.
- Fomentar l'aprenentatge del llenguatge cinematogràfic, la identificació dels seus codis i la comprensió del seu valor expressiu.
- Oferir als nens i nenes uns coneixements bàsics sobre el cinema d'animació, així com també sobre les relacions entre la literatura i el cinema.

1. Continguts curriculars

Els continguts curriculars que es treballen amb aquesta activitat, que engloben l'assistència a la Filmoteca de Catalunya més les activitats proposades en aquesta guia didàctica són els següents. Val a dir que el grau de desenvolupament d'aquests continguts variarà en funció del curs escolar.

- **Competència comunicativa lingüística i audiovisual.** És la capacitat d'expressar, interpretar i comunicar conceptes, pensaments, fets i opinions, oralment i per escrit, fent servir diferents suports i formats (escrit, audiovisual, gràfic...).
- **Competència artística i cultural.** És el coneixement, la comprensió i la valoració crítica de diferents manifestacions culturals i artístiques, tradicionals o no, que s'utilitzen com a font d'enriquiment i gaudi. També inclou la capacitat de crear produccions artístiques pròpies o expressar experiències i emocions a través de diferents mitjans artístics.
- **Competència social i ciutadana.** És la capacitat per comprendre la realitat social en què es viu, afrontar la convivència i els conflictes emprant el judici ètic que es basa en els valors i pràctiques democràtiques i exercir la ciutadania, actuant amb criteri propi i sentit crític, contribuint a la construcció de la pau i la democràcia i mantenint una actitud constructiva, solidària i responsable davant el compliment dels drets i obligacions cívics.
- **Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria.** És l'adquisició de la consciència i l'aplicació d'un conjunt de valors i actituds personals interrelacionades, com la responsabilitat, la perseverança, el coneixement de si mateix i l'autoestima, la creativitat, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat d'elegir, d'imaginar projectes i de convertir les idees en les accions, d'aprendre de les errades, d'assumir riscos i de treballar en equip.

2. Continguts de treball generals

2.1 Definició de cinema

Al llarg de la història, l'ésser humà ha sentit la inquietud de deixar testimoni de la seva existència, de conservar imatges, persones i moments. En altres èpoques es va utilitzar per fer-ho la pintura i l'escultura, però el desenvolupament de nous invents gràcies a la ciència va aportar noves possibilitats de representar les persones i el seu entorn. Un d'aquests nous invents va ser el cinema, també anomenat setè art.

La paraula "cinema" és una abreviatura del terme "cinematografia", format a partir de dues paraules gregues: *kiné*, que significa moviment, i *grafos*, que vol dir grafia. La paraula "cinematografia" i, per extensió, el terme "cinema", remet al concepte de grafia (o, en aquest cas, imatge) en moviment. El sentit etimològic del terme ens és útil per entendre la definició del cinema com a tècnica, que no és altre que la projecció successiva i de forma ràpida de fotogrames, de manera que aquests són percebuts com a imatge en moviment. Els fotogrames són fotografies realitzades amb una càmera cinematogràfica o d'enregistrament audiovisual i, per tant, imatges estàtiques. Si aquestes, en ser projectades de manera ràpida i successiva, generen en el receptor la il·lusió de moviment, és gràcies al processament que el cervell fa dels senyals elèctrics que li arriben de la retina a través del nervi òptic.

El cinema és també un art i un bé cultural, un producte de consum, un mitjà de comunicació i una eina documental.

* El cinema, igual que altres **formes artístiques** com ara la dansa, la música o la literatura, vehicula la necessitat de l'ésser humà d'expressar-se d'una manera creativa, d'utilitzar elements de caràcter simbòlic per incidir en el pensament i en les emocions, conformant així el que anomenem cultura.

* El cinema com a **forma d'entreteniment i espectacle** és un producte de consum vinculat a una indústria.

* El cinema com a **mitjà de comunicació** genera missatges en format audiovisual i és font de coneixement.

* El cinema, com a **eina documental**, permet deixar testimoni de l'existència humana i del món.

2.2 Els gèneres cinematogràfics

Els gèneres cinematogràfics són cada una de les diferents categories o classes en què podem classificar les pel·lícules. Els diferents gèneres cinematogràfics es defineixen a partir de trets comuns relacionats amb la forma i el contingut de les pel·lícules, com ara l'ambientació, el lloc on s'ubica l'acció, el tema explicat, la tipologia de personatges, la classe d'emocions que generen en l'espectador, el tipus de relació que s'estableix amb la realitat, etc. Els gèneres també serveixen per classificar altres obres artístiques, ja siguin literàries, teatrals, musicals, etc.

Hi ha molts gèneres cinematogràfics i sovint no és fàcil determinar a quin gènere específicament pertany una pel·lícula, ja que aquesta pot tenir característiques

atribuïbles a gèneres diferents. Alguns dels gèneres cinematogràfics més coneguts són la **comèdia** i la **tragèdia**, originaris de la cultura clàssica, però també d'altres com ara el **cinema de terror**, el d'**aventures**, el **fantàstic**, l'**històric**, el de ciència-ficció o el d'**animació** per citar-ne alguns dels més comuns.

2.3 El cinema d'animació

Prèviament hem definit el cinema com la projecció successiva i de forma ràpida de fotogrames, de manera que aquests són percebuts com a imatge en moviment. El cinema es realitza generalment a partir de la filmació de la realitat, de persones, coses i llocs que existeixen. El cinema d'animació, no obstant, no es fa a partir de l'enregistrament de la realitat, sinó d'imatges, de personatges, coses, llocs i accions imaginats i creats mitjançant processos i tècniques diverses, com ara el dibuix, el modelatge, la pintura o el disseny per ordinador, entre d'altres.

Existeixen diferents formes d'animació, en funció d'aspectes com el tipus de tècnica que s'hi utilitza, la creativitat dels qui la desenvolupen i la tipologia d'elements o personatges que hi apareixen.

En termes generals podem parlar de **dos grans tipus de cinema d'animació**: el **tradicional**, en el qual cada un dels fotogrames es desenvolupa manualment o de manera mecànica, i el desenvolupat **per ordinador**, en el qual s'usen gràfics vectorials i models tridimensionals que permeten automatitzar l'animació, o si més no gran part d'aquesta.

En funció dels paràmetres indicats anteriorment, podem distingir molts altres tipus d'animació, els quals s'inclourien o bé en la categoria d'animació tradicional o bé en la d'animació per ordinador.

En els **dibuixos animats** cada fotograma és dibuixat i posteriorment filmat. L'aparició del paper d'acetat i de l'animació per cel·les permeten agilitzar aquest procés, ja que possibiliten copiar alguns dels dibuixos o part d'aquests, i no haver de fer-los cada cop des de l'inici. Les tècniques d'animació per ordinador també permeten realitzar dibuixos animats d'una manera més senzilla que mitjançant les tècniques tradicionals.

L'**animació en 3D**, realitzada també per ordinador, simula les tres dimensions. Mitjançant un procés anomenat renderització, l'ordinador interpreta una escena tridimensional i la plasma en una imatge en dues dimensions.

Una altra tècnica molt popular, és la del **stop motion**, que es basa en la filmació

d'elements reals (ninots, objectes, personatges modelats amb plastilina, etc.) però reproduïx moviments i accions imaginats, que són simulats mitjançant la utilització de la pausa en la filmació, fet que permet enregistrar només una part de les accions, donant lloc a una seqüència de moviments que no es correspon amb l'efectuada.

3. Continguts específics de la pel·lícula *La revolta dels contes*

3.1 Fitxa tècnica

Títol: *La revolta dels contes* (Títol original: *Revolting Rhymes*)

Direcció: Jakob Schuh & Jan Lachauer

Co-direcció: Bin Han To

Durada: 60"

Any: 2016

Productora: Magic Light Pictures

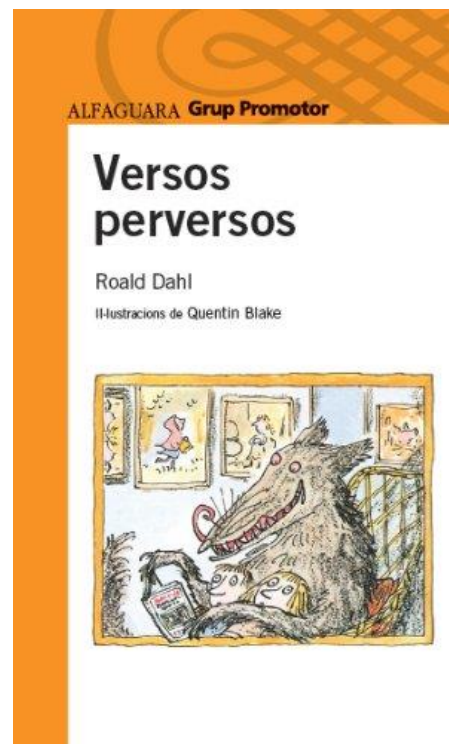
Països: Regne Unit

Tècnica: Animació 3D

3.2 Context

3.2.1 Referent literari

La revolta dels contes és una pel·lícula basada en el llibre *Revolting Rhymes* (1982) del gran escriptor infantil i juvenil Roald Dahl. En aquesta obra, Dahl recupera sis contes clàssics i els versiona amb humor, irreverència i transgressió. Està escrit en vers, de manera que cada una de les històries funciona com un poema.

Versió catalana de *Revolting Rhymes* de l'editorial Alfaguara.

El llibre està il·lustrat amb dibuixos de Quentin Blake, un dels il·lustradors més reconeguts del món, el qual ha il·lustrat nombrosos llibres de Roald Dahl.

Cinderella

"The Magic Fairy heard her shout.
Appearing in a blaze of light,
She said, 'My dear, are you all right?'
'All right?' cried Cindy. 'Can't you see
'I feel as rotten as can be!'
She beat her fist against the wall,
And shouted, 'Get me to the Ball!'

The Fairy said, 'Hang on a tick.'
She gave her wand a mighty flick
And quickly in no time at all,
Cindy was at the Palace Ball!"

ROALD DAHL ➔

Revolting Rhymes
Official Collector's Edition

The Three Little Pigs

"He dialled as quickly as he could
The number of Red Riding Hood.
'Hello,' she said. 'Who's speaking? Who?'
'Oh, hello Piggy, how d'you do?'
Pig cried, 'I need your help, Miss Hood!
'Oh help me, please! D'you think you could?'
'I'll try, of course,' Miss Hood replied.
'What's on your mind?' - 'A wolf!' Pig cried.
'I know you've dealt with wolves before,
'And now I've got one at my door!
'My darling Pig, she said, my sweet,
'That's something really up my street.
'I've just begun to wash my hair.
'But when it's dry, I'll be right there.'"

ROALD DAHL ➔

Revolting Rhymes
Official Collector's Edition

3.2.2 Roald Dahl

Roald Dahl (Cardiff, 1916 - Oxford, 1990) fou un escriptor i guionista gal·lès. És un dels autors de literatura infantil i juvenil més reconeguts, tot i que també va escriure llibres i articles per a adults. Alguns dels seus llibres més coneguts són *James i el préssec gegant* (1961), *Charlie i la fàbrica de xocolata* (1964), *Les Bruixes* (1983), *Matilda* (1988) o *El nen* (1984), una obra de caràcter autobiogràfic en la qual l'autor narra moltes vivències de la seva infància i adolescència.

Però abans de produir aquestes grans obres literàries, Dahl va ser pilot de combat durant la Segona Guerra Mundial, va treballar per a un servei d'intel·ligència i fins i tot va desenvolupar una invenció mèdica que va ser utilitzada en milers de nens que patien d'hidrocefàlia. A partir dels anys 40, Roald Dahl va començar a escriure contes infantils, l'èxit dels quals va ser tal, que tots han acabat projectats a la pantalla gran en forma de llargmetratge.

La imaginació i l'estil d'en Dahl són inconfusibles, es diu que sempre retrata els nens i nenes com éssers bondadosos per naturalesa, i als adults, com els dolents de la història. No obstant això, els petits sempre compten amb l'adult excepcional que els ajuda a vèncer l'enemic. Molt probablement ens trobem davant del creador de les narracions infantils més emblemàtiques del segle XX.

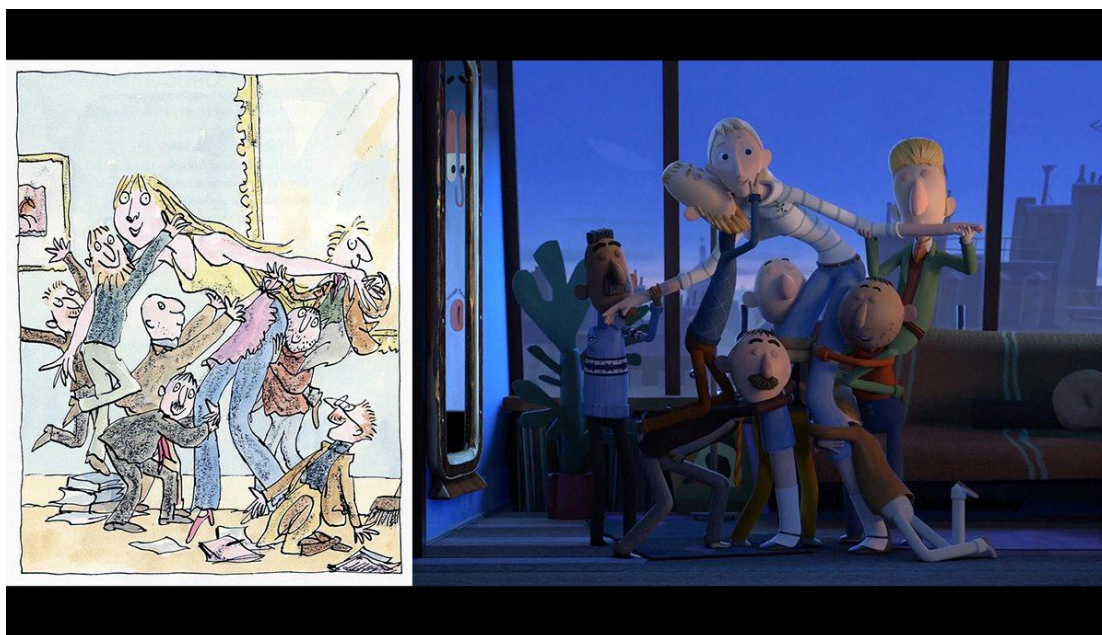
3.2.3 Adaptació cinematogràfica

En la conversió d'una obra literària a una obra cinematogràfica es produeixen canvis i transformacions importants que tenen a veure amb l'adaptació dels continguts i de les formes pròpies del registre literari a la tècnica i els paràmetres del mitjà audiovisual. La pel·lícula *La revolta dels contes* fa una adaptació de cinc de les sis històries clàssiques que Roald Dahl va versionar al seu llibre *Revolting Rhymes*, deixant de banda el conte de *Rínxols d'Or i els tres ossos*, que en el llibre de Dahl està narrada en un estil diferent de les altres. Cada una de les

històries que la pel·lícula presenta -*La Caputxeta vermella, Blancaneus i els set nans, Els tres porquets, Jack i la mongetera màgica i La Ventafocs*- és fidel a la versió de Dahl, però la pel·lícula incorpora un tret innovador que no trobem a l'obra literària, i és que crea relacions entre els personatges de tots aquests contes, i els fa conviure en un mateix món: la Caputxeta vermella i la Blancaneus es coneixen al funeral de la mare d'aquesta, i es fan amigues; la Ventafocs i en Jack són veïns, i acaben esdevenint parella i tenint fills junts; la fada que ajuda la Ventafocs és també la fada que ajuda en Jack, i el llop que es menja l'àvia de la Caputxeta és germà del llop que es menja el petit i el mitjà dels tres porquets. El que sí que passa tant a la pel·lícula com al conte de Dahl és que el porc gran sol·licita els serveis de la Caputxeta vermella perquè aquesta mati el llop que vol volar el seu edifici amb dinamita. La pel·lícula inclou també la figura d'un narrador que està present al conte, un llop ferotge que en realitat no ho és. A la pel·lícula, aquest llop és el tiet dels dos llops que apareixen a les històries, i també té relació amb la Caputxeta vermella adulta.

Pel que fa als dibuixos animats, aquests estan inspirats en els que Quentin Bell va fer pel llibre de Dahl, i això es fa molt patent en els trets físics dels personatges, fins i tot en el seu vestuari. Així i tot, els dibuixos de Blake van ser fets fa més de trenta anys, per això a la pel·lícula l'estil i la caracterització dels llocs i els personatges és més contemporània, més propera o semblant a la nostra.

3.3 Sinopsi

La revolta dels contes, com ja hem comentat en l'apartat anterior, és una pel·lícula basada en el llibre homònim de poemes de Roald Dahl. Tal com fa el poemari de Dahl, la pel·lícula revisa i actualitza de manera aguda i corrosiva alguns dels contes infantils tradicionals. Concebuda inicialment com una sèrie de televisió de dos capítols, el film ofereix adaptacions divertides i enginyoses de cinc històries clàssiques de la literatura infantil, i, com al llibre, incorpora la figura d'un narrador que explica els diferents relats i les relacions que els diferents personatges tenen entre ells.

A continuació presentem una sinopsi curta de les diferents històries del film:

La Blancaneus i els set nans

Al film, la Blancaneus i els set nans viuen en un petit pis modern al centre d'una metròpolis. Els nans són un grup d'exgenets que es gasten la seva paga apostant a les curses de cavalls tot i perdre sovint. La Blancaneus s'ha d'ocupar tota sola de les tasques domèstiques i, degut a l'addicció al joc dels seus companys de pis, a vegades ni tan sols tenen res per menjar. En un moment determinat, la Blancaneus decideix fer quelcom per capgirar aquesta situació. Una nit es dirigeix al castell on viuen el seu pare i la seva malvada madrastra i s'emporta el mirall màgic d'aquesta. Aquest, amb el seu accent afrancesat, predirà amb encert els cavalls guanyadors de totes les curses i possibilitarà així que la Blancaneus i els homenets facin fortuna.

La Caputxeta vermella

En aquesta adaptació fílmica, la Caputxeta vermella respon al nom de Red, i és una nena valenta que quan arriba a casa la seva àvia i troba el llop, no dubta a clavar-li un tret amb la pistola que du amagada a les calces. Amb la pell de la bèstia es confecciona un abric i esdevé una reconeguda assassina de llops. Un porquet banquer recorre als seus serveis perquè la protegeixi d'un llop que l'assetja i que ja s'ha menjat els seus dos germans. La Red mata el llop amb sang freda, però quan després s'assabenta que el banquer l'ha estafada, no dubtarà a matar-lo també a ell.

Els tres porquets

Els tres porquets d'aquests contes revoltats són molt menys innocents que els de la història original. El petit i el mitjà són constructors immobiliaris, mentre que el gran, el més previsor, és un banquer que no dubta a declarar-se falsament en bancarrota per poder quedar-se els estalvis dels seus clients. Perseguit per un llop que després d'haver-se menjat els seus germans petits encara té gana, el porquet banquer contracta els serveis de la Caputxeta vermella perquè mati l'animal que l'assetja, sense preveure que la Red és potser més terrible que un llop afamat.

La Ventafocs

Gràcies a l'ajuda de la fada, la Ventafocs, que respon al nom de Cindy, es dirigeix al ball reial abillada amb un vestit elegant. Quan arriba la mitjanit, el seu vestit desapareix i es queda només amb la roba interior i les sabates. Fuig corrents del castell i, igual que en el conte original, perd una sabateta quan baixa les escales. El príncep agafa la sabata extraviada de la Ventafocs i anuncia que es casarà amb la noia a qui la sabata li calci bé. La germanastra de la Ventafocs, però, aconsegueix canviar aquesta sabata per una de seva. Quan la noia encaixa el seu peu gros a la seva pròpia sabata, el príncep li talla el cap a fi de no casar-se amb ella. Davant de la crueltat del príncep, la Cindy ja no desitjarà casar-se amb ell, però es veurà també amenaçada per la bogeria i la crueltat del monarca, que amb el seu exèrcit intentarà tallar-li el cap a ella. Gràcies de nou a l'ajuda de la fada podrà salvar-se i acabarà casant-se amb el seu veí Jack, un bon noi amable i respectuós que està enamorat d'ella des de fa temps.

Jack i la mongetera màgica

La mare d'en Jack, una dona cridanera i una mica maltractadora que no sap valorar el seu fill, li encarrega que bescanvi l'única vaca que tenen per quelcom de valor. La mateixa fada que ajuda la Ventafocs li canvia a en Jack l'animal per una bajoca màgica. En Jack confia en la màgia de la bajoca, però la seva mare no, i després d'escridassar-lo pel que ella considera un intercanvi pessim, la llença. Aquesta, però, arrela i creix, i dóna fruit a una mongetera immensa que produeix fulles d'or, i al capdamunt de la qual hi viu un gegant terrible. En Jack aconsegueix amagar-se i fugir de les seves barres, però en canvi la seva mare,

que sempre titlla en Jack de poc espavilat, no és tan hàbil com ell i mor devorada pel gegant. En Jack idea una estratègia per despistar el gegant i collir tot l'or de la mongetera, i l'inverteix a comprar a la fada la seva botiga de màgia. El noi la reforma i obra una elegant botiga de melmelades i confitures amb el nom de la seva veïna, la Cindy.

Història articuladora

A banda de les adaptacions d'aquests cinc contes tradicionals, la pel·lícula incorpora la figura d'un narrador (també present al llibre) que explica les diferents històries, i que en el film també intervé en la vida de la Red adulta. Aquest narrador és un llop gran i elegant, que al llarg dels anys ha anat seguint l'evolució d'aquesta particular Caputxeta, la qual va matar els seus dos nebots Rolf i Rex. El llop sap on viuen la Red i els seus fills, i té una estratègia per introduir-se a casa seva. En un cafè proper, es guanya la confiança de la Sra. Hunt, la cangur dels fills de Red, explicant-li el que va succeir als seus nebots llobatons. Això dóna peu al llop per relatar els contes -adaptats- de la Caputxeta vermella i de la Blancaneus. Després amordaça la cangur, li pren la roba i, disfressat amb el seu vestit i el seu barret, es dirigeix a casa de la Red, on estan els nens sols. Tot sembla indicar que el llop se'ls vol menjar per venjar l'assassinat dels seus nebots. La nena, però, s'adona que la falsa cangur és en realitat un llop, i per guanyar temps li demana que els expliqui dos contes. Ell els narra les històries actualitzades de La Ventafores i en Jack i la mongetera mentre va preparant una sopa. Quan la Red arriba a casa es creua amb el llop i tem el pitjor, però després descobreix amb alleujament que no és un llop venjatiu.

3.4 Personatges

Aquesta és una pel·lícula coral, en la qual no hi ha un protagonista clar, sinó molts personatges importants i d'altres de secundaris. Així i tot, dins d'aquesta pluralitat de personatges podríem potser destacar-ne dos que tenen papers especialment rellevants: d'una banda el llop, que des del seu rol de narrador i de figura vehicular està present al llarg de tota la pel·lícula, intermitentment; i de l'altra la Red, que a banda de ser protagonista d'un dels relats del film, és l'antagonista d'aquest altre llop narrador.

Tot i que estan basats en els protagonistes dels contes tradicionals originals, els personatges del film presenten característiques que els fan contemporanis al nostre temps. Alguns dels seus trets de personalitat i moltes de les seves circumstàncies vitals suposen, a més, una revisió crítica de les versions clàssiques d'aquests personatges.

El **Llop narrador** és una revisió del llop ferotge dels contes tradicionals. Igual que aquest, és molt astut i sap molt bé com aconseguir els seus propòsits, però

no té un comportament visceral ni cruel. És elegant, educat i té actituds pròpies d'una persona cultivada. Tot sembla indicar que és un llop venjatiu que en realitat dissimula les seves males intencions, però finalment descobrim que no és així.

La **Red**, lluny de ser una caputxeta innocent, confiada i vulnerable, és un personatge fort, decidit i valent. Té sang freda i molta set de venjança, però només cap a aquells qui li han fet mal o s'han portat malament amb ella. En canvi, és molt afectuosa i protectora amb les persones que estima, siguin els seus fills o la Blancaneus.

La **Blancaneus**, que en els contes tradicionals sempre està representada com una jove amb el cabell negre, aquí té els cabells rossos. En certa manera el seu comportament és similar al de la Blancaneus original, ja que s'ocupa de les tasques domèstiques de la casa i de servir als homes exgenets que viuen amb ella. Però és també una Blancaneus llesta i valenta, que s'arrisca a tornar al castell del seu pare per agafar el mirallet.

Els **nans** no són uns entregats treballadors que matinen cada dia per anar a treballar ben d'hora, sinó un grup d'exgenets ociosos massa aficionats a les apostes. Però són, això sí, molt afectuosos i respectuosos amb la Blancaneus.

Els **tres porquets** del film tenen professions una mica controvertides: el petit i el mitjà són constructors disposats a especular amb els immobles que construeixen, mentre que el gran és banquer amb pocs escrúpols. Els dos petits són víctimes del llop, i només el gran aconsegueix deslliurar-se d'aquest.

En **Jack** és un nen molt més espavilat del que aparentment sembla. Ell sol burla el gegant i esdevé un jove emprenedor.

El **príncep** del conte de La Ventafocs dista molt de ser modèlic. Embogit, abusa del seu poder i, amb l'ajuda del seu exèrcit, mata persones.

La **Ventafocs**, davant del despotisme del príncep, perd l'interès que inicialment tenia de casar-se amb ell, i desitja trobar algú senzill, honest i bona persona. A diferència del personatge del conte original, que tenia un caràcter poc rebel, la Ventafocs del film té caràcter i una alta autoestima.

3.5 Aspectes tècnics i procés de realització de la pel·lícula

Revoltyng Rhymes és una pel·lícula realitzada amb tècniques d'animació per ordinador. Però prèviament a l'ús de tècniques d'animació computacionals, es va fer un llarg i laboriós procés per definir el disseny dels diferents personatges i escenaris del film.

L'equip va elaborar un gran nombre de dibuixos petits que, col·locats per seqüències, plantejaven uns primers esborranys visuals dels personatges i de la narració fílmica. A partir d'aquests, un cop el guió estava ja definit, es va generar un *storyboard*, que és una mena d'àlbum il·lustrat similar a un còmic que resumeix la pel·lícula visualment, a través del que podríem considerar una mena de vinyetes. Després es van fer filmacions d'algunes d'aquestes imatges i s'incorporaren sons i veus, a tall de provatures. Després es van fer estudis més desenvolupats de cada personatge, per definir les seves expressions i els seus moviments, així com dibuixos a color de molts dels plànols i escenes del film.

Esbossos inicials per a l'*storyboard*.

Estudi del personatge del llop narrador.

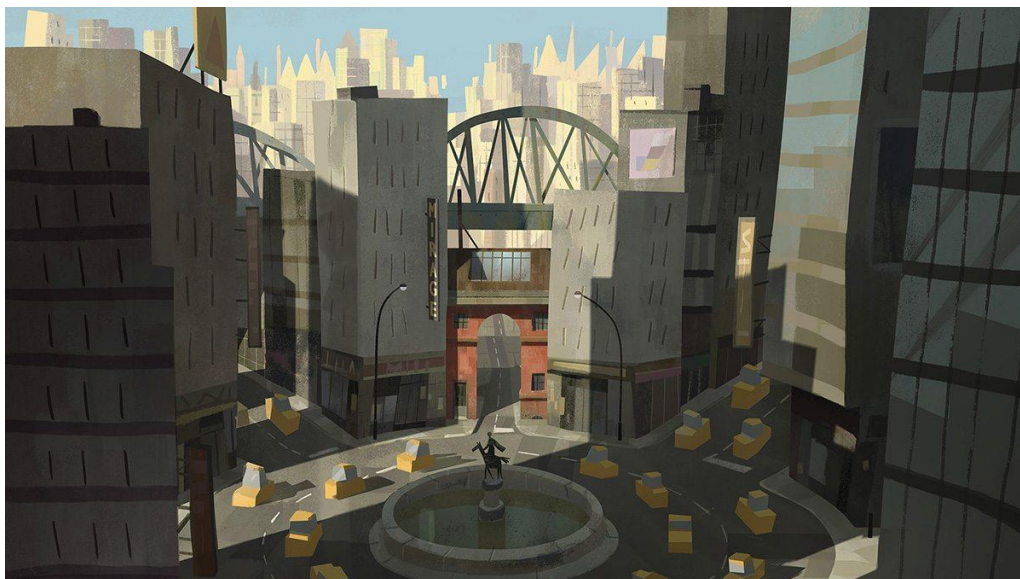
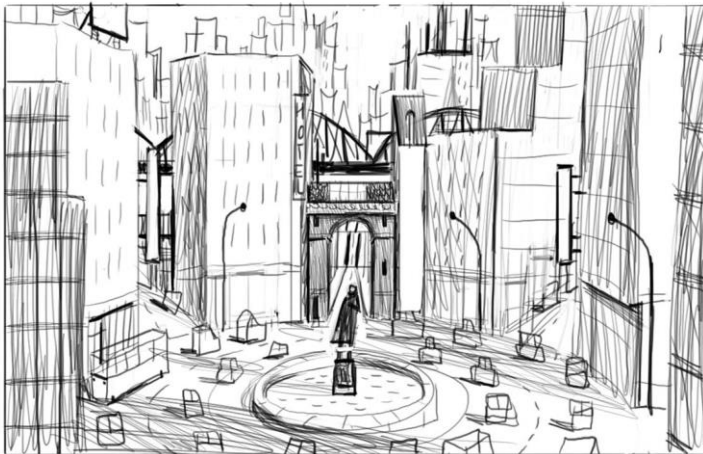
Diferents dissenys de vestuari per als personatges de Blancaneus i Red.

Dibuix i fotograma d'una escena de la pel·lícula.

També es van fer dibuixos, dissenys, maquetes i estudis de colors per a definir els diferents escenaris del film, que són molts i variats: escenaris urbans, castells, el camp, etc.

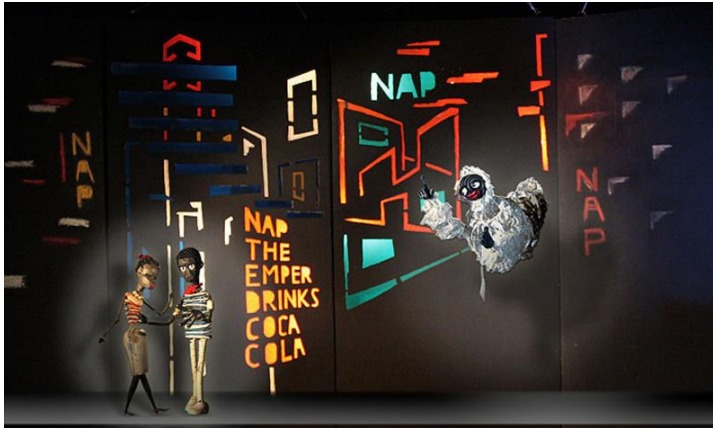

Dibuixos preparatoris i maquetes d'alguns dels escenaris del film.

Els contes tradicionals normalment es localitzen en espais i entorns propis d'altres èpoques. En canvi, a *La revolta dels contes*, els escenaris en els quals es desenvolupen les històries tenen un estil i una estètica contemporanis, propis del nostre temps. Així i tot, una de les principals fonts d'inspiració va ser una col·lecció antiga de titelles i decorats d'un museu ubicat a la ciutat dels directors del film: el museu de les Titelles de Múnic. És per això que els personatges de la pel·lícula tenen en alguns casos una tipologia de cos i una tridimensionalitat que els fa assemblar-se a ninos o titelles grans. Quelcom similar passa amb els edificis i els escenaris de la pel·lícula, que recorden els elements i decorats que sovint surten als espectacles de titelles clàssics.

Col·leccions del Museu de titelles de Múnic.

Col·leccions del Museu de titelles de Múnich.

5. Elements temàtics i punts de reflexió

Trencament de la tradició i dels estereotips

El tret més destacat de *La revolta dels contes* i de l'obra literària de Dahl en la qual està basat el film és que ens ofereixen versions subversives d'alguns dels contes tradicionals més destacats. Els contes clàssics s'han anat transmetent al llarg dels temps, i molts presenten uns models de conducta dels personatges i descriuen unes situacions que ara poden resultar poc adients a la nostra manera de pensar i d'entendre les relacions humanes. Les reinterpretacions que Dahl fa d'aquests contes són molt més transgressors, tenen molt més sentit d'humor que les històries originals, i inclouen canvis en el desenvolupament i en les actituds dels personatges que indirectament conformen una crítica als valors tradicionals que trobem en els contes clàssics. És interessant pensar que Dahl va escriure aquests versos l'any 1982 i que, encara ara, resulten actuals, fins i tot provocadors. Alguns dels nous valors més que trobem en el llibre de Dahl i en la pel·lícula tenen a veure amb l'empoderament d'alguns caràcters femenins, amb la crítica a les classes poderosos i a les estructures socials tradicionals, i amb la defensa de la màgia i la imaginació per sobre del materialisme i la riquesa.

Empoderament dels caràcters femenins

En els contes tradicionals, la majoria de personatges femenins són nenes o noies desvalgudes, que requereixen l'ajuda d'un personatge masculí per ensortir-se d'una situació complicada. Aquests personatges es dediquen sovint a realitzar les feines de la casa, i no tenen cap ofici o treball fora de l'àmbit domèstic. Molts finals felços acaben, a més, amb la unió matrimonial del personatge femení amb un príncep, com si el matrimoni fos l'únic destí desitjable per a una noia. En molts contes, sovint les relacions entre els personatges femenins són de rivalitat o de maltracte, com és el cas de la madrastra i la Blancaneus o de la Ventafocs i les seves germanastres.

En la pel·lícula aquests plantejaments es capgiren substancialment. La Caputxeta vermella és en aquest film un personatge totalment autònom, que sap defensar-se sola dels perills masculins que l'amenacen. Té fins i tot un caràcter una mica venjatiu i a vegades despietat, tot i que també és summament protectora i afectuosa amb les persones a qui estima. La Blancaneus no necessita cap príncep que l'ajudi a ensortir-se'n de la difícil situació econòmica en què es troba, sinó que és ella sola qui pensa una solució i actua per implementar-la. A diferència de la història original, a més, ella no acaba casant-se amb un príncep, sinó que és feliç vivint en companyia de 7 homenets. També destaca el fet que, quan s'explica que la Blancaneus troba feina de criada a la casa dels homenets, es menciona explícitament que ha de treballar sense cobrar, un comentari que és en sí crític a la situació de dependència econòmica que els personatges femenins sovint tenen en els contes clàssics. D'altra banda, tot i que les relacions entre la madrastra i la Blancaneus i entre la Ventafocs i les seves germanastres són igualment dolentes, a la pel·lícula se'ns mostra una amistat femenina molt forta i especial, que és la de la Blancaneus i la Caputxeta vermella.

Crítica a la monarquia

A la pel·lícula, els personatges de la monarquia són retratats de manera molt crítica, fins i tot burleta. El Rei pare de la Blancaneus parla de casar-se amb una altre dona el mateix dia en què està enterrant la seva difunta muller, i es despreocupa absolutament de la seva filla; la nova reina és despòtica i maltractadora; i el príncep de La Ventafocs embogeix i només pensa en tallar caps.

Crítica als bancs

El més gran dels tres porquets, en el film, és un banquer molt poc honrat que es declara en fallida i es declara insolvent per tal de no donar als seus clients els diners que tenen depositats al seu banc. Però més tard descobrim que té tota una fortuna amagada, que inclou els estalvis dels clients, objectes valuosos, obres d'art i or.

Crítica al materialisme

A *La revolta dels contes* les reaccions i conductes d'alguns personatges expressen una certa crítica a l'exaltació dels béns materials i de la riquesa. La Cindy, inicialment enlluernada amb el luxe i el glamur del castell del príncep, després manifesta el seu rebuig cap a aquest món, i s'enamora d'en Jack, que és honest i treballador. En Jack mateix, de petit, queda embadalit per la senzillesa d'una bajoca màgica, i quan després aconsegueix tot l'or de la mongetera, no se'l gasta en béns luxosos, sinó que l'inverteix en un projecte de treball.

Tots els contes en un sol món

Els contes tradicionals són ben coneguts pel gran públic, i s'han anat transmetent de generació en generació al llarg dels segles. Cada conte, però, és independent dels altres, cada personatge viu en el seu món particular. Quelcom molt atractiu d'aquest film és que ens fa pensar en l'imaginari dels contes com un món paral·lel al nostre en el qual els personatges es coneixen, poden relacionar-se els uns amb els altres, i viuen en un món compartit. És bonic, en aquest sentit, pensar que la casa de l'àvia de la Caputxeta està al mateix país imaginat que el castell de la Blancaneus, o que la casa de Jack està situada just al costat de la casa de la Ventafocs.

Morts encadenades

Als contes tradicionals sovint trobem personatges que empaiten, es mengen o maten a d'altres, i això també passa a la pel·lícula, en què es van succeint forces morts, algunes d'elles encadenades: el gegant de la mongetera es menja la mare d'en Jack; el llop es menja l'àvia de la Caputxeta, i aquesta aleshores mata el llop; un altre llop es menja els porquets petits; la Caputxeta mata aquest altre llop, que al seu torn es vol menjar el porquet gran, però al final és la mateixa caputxeta qui l'acaba matant. Són relacions visceralment i venjatives que sembla que no hagin d'acabar mai.

Conciliació

En aquest context de morts successives i venjances encadenades, tot fa pensar que el llop narrador vol venjar les morts dels seus dos nebots menjant-se els fills de la Caputxeta vermella, o bé la Caputxeta mateixa. Però en realitat és aquest personatge el qui posa fi a aquestes relacions venjatives i atura la cadena de morts. El seu desig d'introduir-se a casa la Red no és, com semblava, el de venjar la mort dels seus nebots, sinó el de preparar-li una sopa calenta per quan torni a casa tard. La seva acció és una manera d'expressar-li el respecte que sent per ella i alhora una declaració de bones intencions, un restabliment de la concòrdia.

Narració en vers

A la pel·lícula, bona part de la narració es fa a través de rimes, quelcom força original en un film. Aquestes corresponen als versos de les històries de Roald Dahl. Com que hagués estat difícil construir el guió de tota la pel·lícula únicament amb aquests pocs versos, al film s'hi ha afegit també alguns diàlegs nous entre els personatges, però també hi ha moltes escenes silencioses, que s'expliquen a partir del comportament corporal i les expressions dels personatges, i amb l'acompanyament de música i efectes sonors.

4. PROPOSTA D'ACTIVITATS

Activitat # 0: Activitat dirigida a entendre les funcions d'una Filmoteca

Una filmoteca és un espai on es projecten pel·lícules i, a més, es fan altres activitats relacionades amb el cinema, com ara conferències, presentacions de llibres, exposicions i activitats escolars. A la Filmoteca també hi ha un gran arxiu de pel·lícules i de llibres i objectes relacionats amb la història del cinema. Podríem dir, doncs, que una Filmoteca és, en part, un cinema i una biblioteca a la vegada, i alhora és diferent de tots dos.

Repasseu els conceptes llistats a la columna de l'esquerra i comenteu amb els nens quins són aplicables a un cinema, a una biblioteca i/o a una filmoteca. Podeu reproduir aquesta taula a la pissarra i indicar aquestes correspondències mitjançant creuetes.

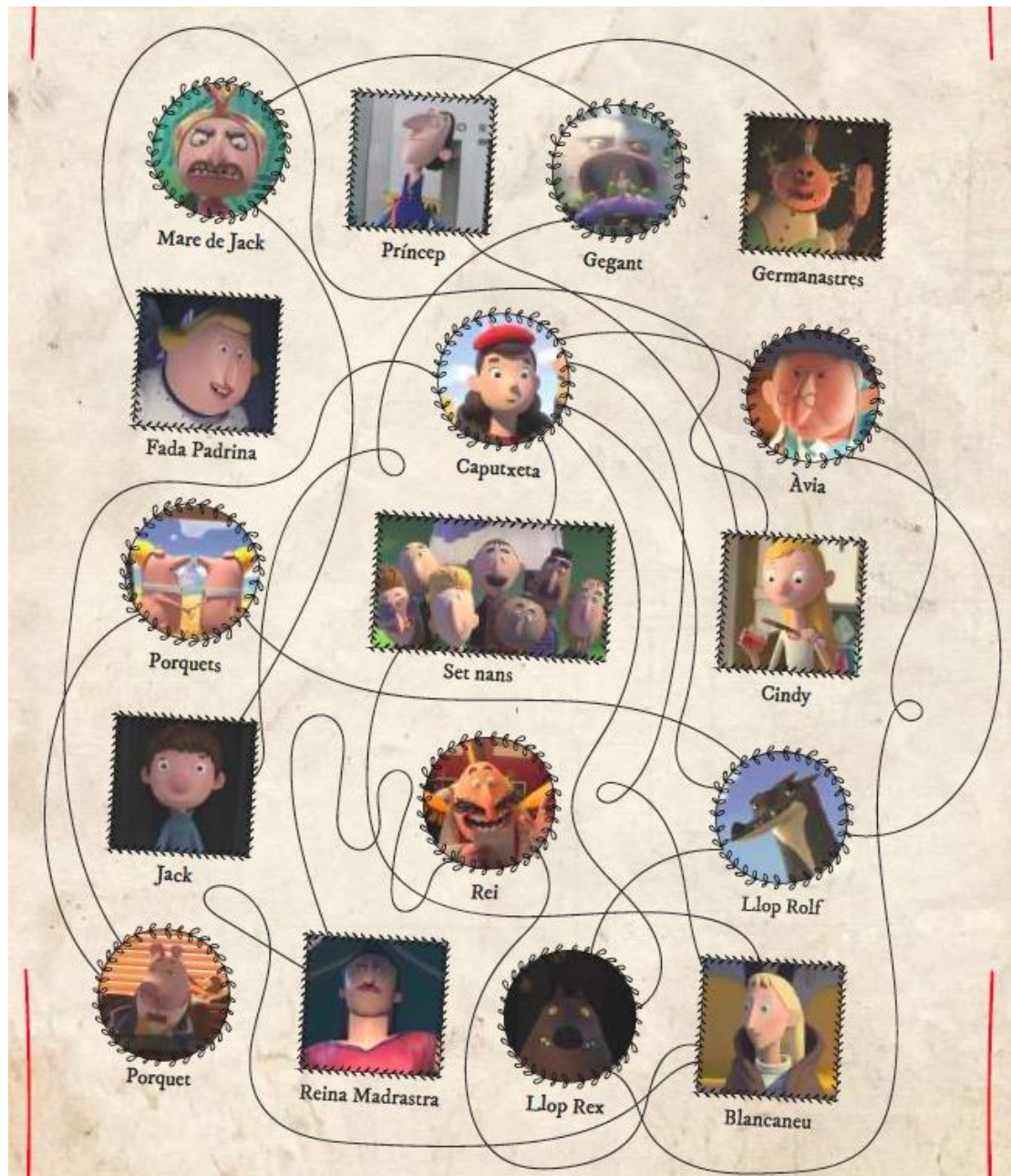
	CINEMA	BIBLIOTECA	FILMOTECA
S'hi projecten pel·lícules noves a la cartellera (estrenes)			
S'hi projecten pel·lícules de totes les èpoques del cinema			
Hi ha llibres de cinema			
Hi ha llibres que no estan relacionats amb el cinema			
S'hi fan activitats per a les escoles			
S'hi pot menjar i beure			
S'hi fan conferències i activitats			
S'hi fan exposicions			
S'hi poden comprar crispets			

Activitat # 1. Mapa de relacions

Al film, molts dels personatges estan relacionats els uns amb els altres. Atenent al tipus de relació entre els personatges, pinta les línies del color corresponent:

En **vermell**: les relacions negatives: conflictives, d'enemistat, venjatives...

En **verd**: les relacions positives: amistoses, sentimentals, afectives...

Activitat 2: Rols actuals per a personatges tradicionals

Quelcom interessant d'aquestes adaptacions de contes tradicionals és que confereixen a alguns personatges rols més actuals, alguns d'ells relacionats amb

problemàtiques de la nostra societat contemporània. El porquet petit i mitjà, per exemple, són constructors immobiliaris, i els nans no treballen en una mina, sinó que estan a l'atur i es gasten els diners de la seva paga en el joc. Penseu en els personatges següents, corresponents a altres contes tradicionals, i imagineu quin perfil podrien tenir en el nostre món actual:

- La bruixa de Hansel i Gretel. A què es podria dedicar? Què podria representar en el nostre món la seva caseta de xocolata i dolços?

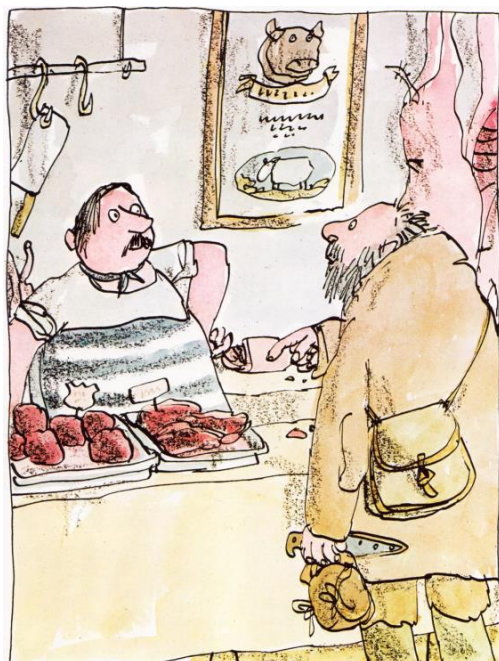
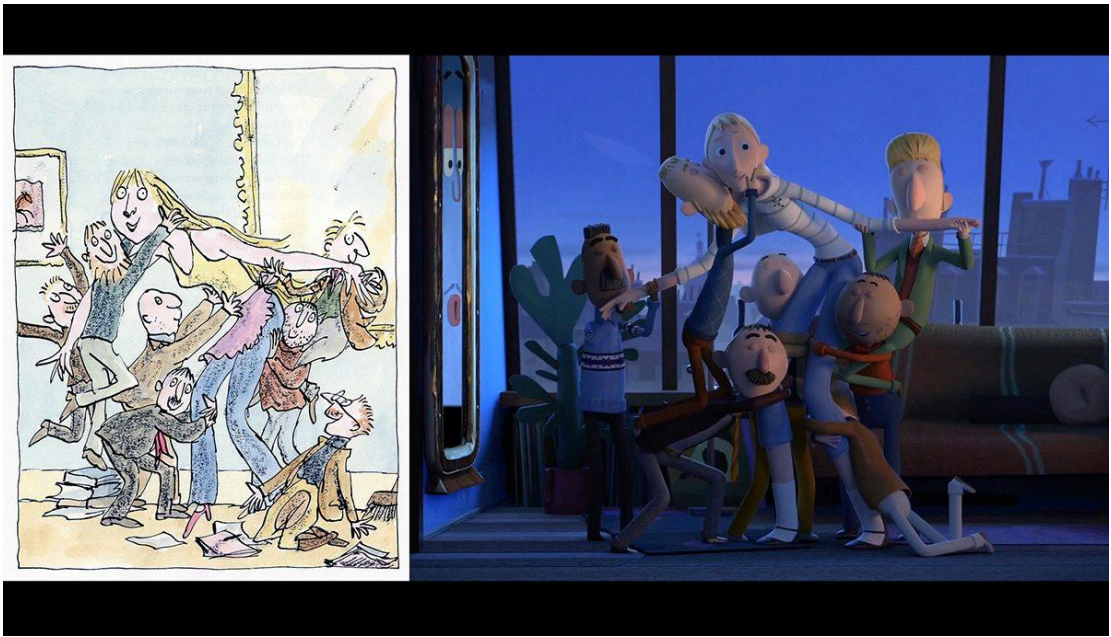
- El gat de la Rateta que escombrava l'escaleta. Qui podria ser aquest gat que primer sedueix la gateta i després vol matar-la?

- L'àneguet lleig de qui es burlen els altres ànecs. Quina relació tindria amb els altres ànecs? Podrien ser els seus companys de classe? Que podria tenir de diferent aquest ànec que fes que els altres se'n burlessin? En què es convertiria l'ànec en fer-se gran?

Activitat # 3. Comparació dels dibuixos de la pel·lícula i els del conte

Els dibuixos del film estan inspirats en les il·lustracions que el dibuixant Quentin Blake va fer per l'obra original de Roald Dahl. Observeu les imatges següents i comenteu quines diferències d'estil trobeu entre les il·lustracions de Blake i els dibuixos del film.

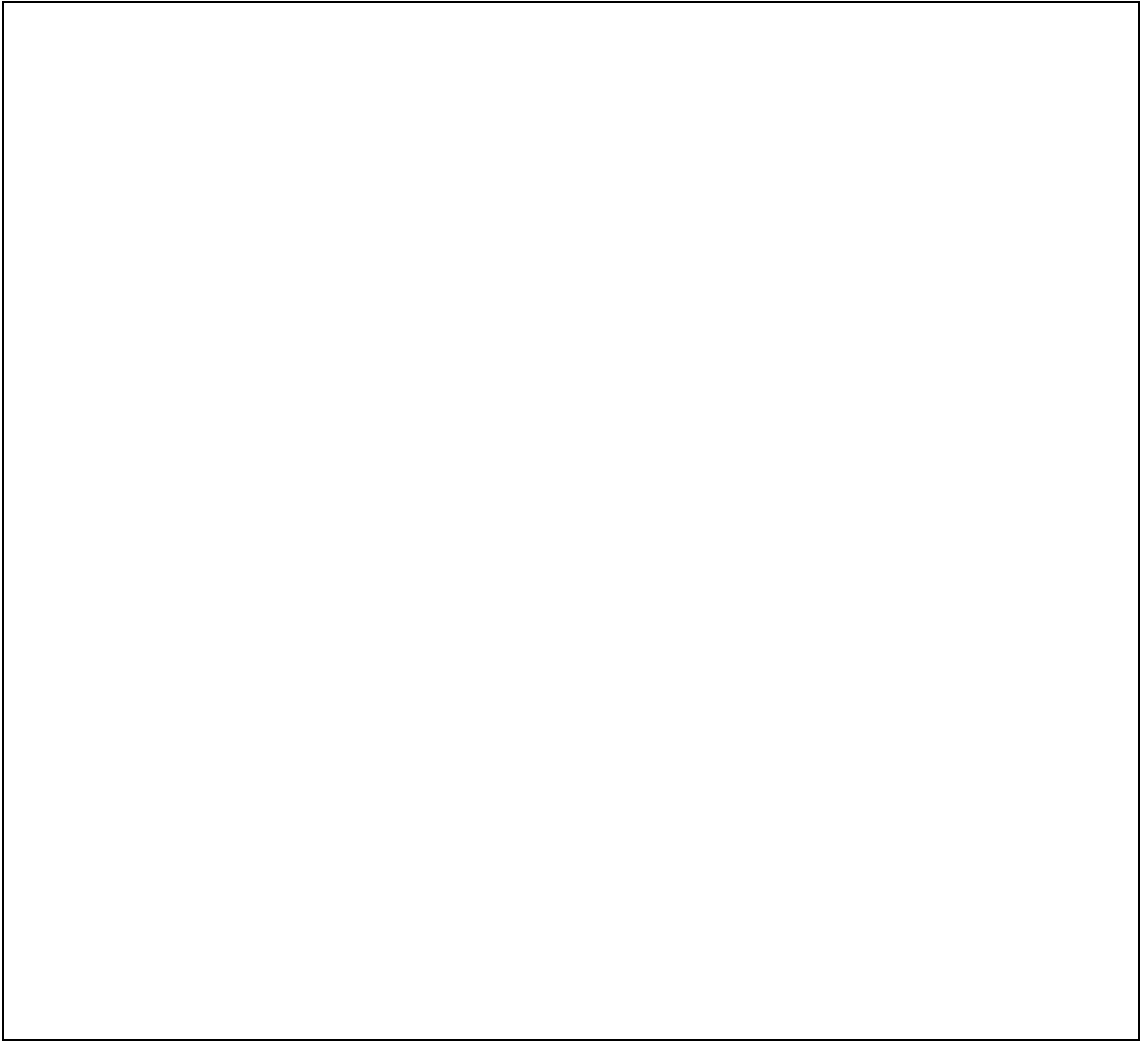
Activitat # 4. Activitat: La Rínxols d'Or i els tres ossos dins la pel·lícula

Com ja hem comentat, hi ha una història del conte original de Roald Dahl que no està inclosa a la pel·lícula, i és la de la Rínxols d'Or i els tres ossos. Imagineu que sou guionistes i us demanen que ara introduïu aquesta història dins del film. Quines relacions podríem imaginar entre els personatges d'aquesta història i els que ja hi apareixen? On estaria la casa dels tres ossos? De qui seria veïna la Rínxols d'or? Seria enemiga d'algú? També aniria al ball del castell? Potser seria la germana del Jack? I com es durien els tres porquets i els tres ossos? Feu un petit resum de com s'introduiria aquesta història dins el film, i després dibuixeu alguna escena que hàgiu imaginat protagonitzada per la Rínxols d'or, pels tres ossos o per alguns d'ells i d'altres personatges de la pel·lícula.

RESUM:

[illegible]

DIBUIX ESCENA

6. Informació de contacte

Si voleu aprofundir més en aquest o altres aspectes del cinema, els docents disposen d'accés gratuït a la Biblioteca del cinema de la Filmoteca de Catalunya amb tot tipus de recursos i bibliografia sobre cinema i cultura audiovisual.

Filmoteca de Catalunya

Filmoteca per a les escoles

filmoteca.escoles@gencat.cat

T 935 565 195/98

<https://www.filmoteca.cat/web/ca/article/filmoteca-les-escoles>

<https://filmotecaescoles.blog.gencat.cat/>

La guia didàctica i la coordinació de la sessió han estat dissenyats amb el suport de:

MODIband

Barcelona

Tel: (+34) 93 302 35 53

modiband@modiband.com

www.modiband.com

--- The end ---